

Norsk CV, Per Jacob Otnes, professor

Bakgrunn

Født Trondheim 1941, realartium Katedralskolen 1959. Mag.art. i sosiologi UiO 1966. Studentassistent sosiologi 1965-66. Vit.ass. retts sosiologi 1967. Forskningsstipendiat NAVF 1968-69 ved ISF. Universitetsstipendiat ved ISO/ISS 1969-71. Amanuensis v/ ISO, UiO 1972-1982. Permisjon for engasjement som forsker ved NIBR 1979-81 og NFFR 1982. Dosent v/ISO, UiO fra 1983. Professor ISS, UiO fra 1985-. Gjesteforsker/foreleser v/Sapienzauniversitetet, Roma, inst. for arkitektur og sosiologi V-2005. Redaktør, Sosiologisk årbok/Yearbook of sociology 1985-91 og 1996-. International advisory board member, BSA's *Sociology* 2002-07.

Dosentstillingen fra 1983 (komitéinnstilling 1982, utsatt ansettelse pga. klager fra andre søkere) er etter den gamle universitetsloven, med bestillingsbrev fra Kongen 3.6.1983 dvs. embetsmann etter Grl. §§ 21-22.

Gift, tre barn 34-38 år, tre barnebarn 1-11.

Oversikt over egen forskning og forskningspublisering, nettverksbygging og -deltakelse

I studietida kom min ”Selvmord, mord og økonomisk tilstand i Norge 1910-45”, en selvstendig analyse av data fra SSB, stensil fra ISO, 1963. Den ble lest, også av danske kolleger.

Likeledes fra studietida ”Simulasjon av en enkel diffusjonsmodell i fire versjoner”, med Ørjar Øyen, publisert i rapportserien s.st. i 1967. Den vekker ny oppmerksomhet idag pga. bruken av Dahl og Nygårds SIMULA (idag erstattet av Java), fordi såk. ’analytisk sosiologi’ på nytt er en voksende retning (Elster, Skog, Hedström, Birkelund m.fl.).

I studietida deltok jeg fra 1963 i oppbyggingen av et nordisk nettverk for sosiologistudenter hvor Aage og Anne Mette Sørensen var sentrale, et nett som hadde årlige seminarer fram til 1969, deretter gikk det i stå. Det er beklageligvis ikke gjenopplivet (selv om Sommeruniversitetet har hatt lignende funksjoner). Et resultat er at nordiske sosiologer av min generasjon og litt yngre kjenner hverandre langt bedre enn seinere generasjoner.

Magisteroppgaven fra 1966 *Gruppeavgjørelser i en fagorganisasjon*, nyutgitt 1981, var en survey av tillitsmenn i Norges fiskarlag, preget av interesse for organisasjonsteori, Blau&Scott, March&Simon (den senere

Nobelpristaker), Cyert&March og deres adferdsbaserte økonomi, ført videre bl.a. av Johan P. Olsen, men den gang målbåret av Knut Dahl Jacobsen, begges veileder. Arbeidet innebar utstrakt reisevirksomhet og dermed førstehåndskunnskap om levekår langs hele Norskekysten, særlig nordpå. I sin tur førte det til at jeg bidro til forskernettverket der Ottar Brox etterhvert ble det ledende navn. Mangeårig god kontakt med det nye universitetet i Tromsø var også en følge, en livlig kontakt som varer den dag idag (jfr. f.eks. om CEPIN under).

Flere måneders feltarbeid i 'Afjord' på Finnmarkskysten 1964 og 67 blir nevnt under sammen med publikasjoner om arbeidet.

Interessen for organisasjonsteori og kunnskaper om Nord-Norge førte videre til samarbeid med Vilhelm Auberts nettverk om fattigdomsforskning, med særlig fokus på samebefolkningen 1967-69. Neste bok, *Den samiske nasjon* kom på Pax i 1970, stensilutgave 1969, opptrykk 1981. Omstridt da den kom ut kan den vel idag kalles en liten 'klassiker'. En større tilbakeblikksartikkel ble skrevet på oppfordring fra Nordisk samisk institutt i deres tidsskrift *Diedut* i 2006: "Retrospect on the Sami Nation. Text, context, field, symbolic violence". Et nytt faglig nettverk der kontakten som en tid var sporadisk idag igjen er god.

Interessen for norsk sosiologisk historie førte til at en kritisk artikkel om Eilert Sundts forskning, "Norsk sosiologisk tvilsomme fortid", kom i *Norsk filosofisk tidsskrift* 1967. Det medførte kontakt med historikere som Anne Lise Seip og Hans Fr. Dahl, og filosofen Audun Øfsti, en kontakt som også varer ved, sistn. inviterte meg som innleder på Melbuseminaret 2007, emne fra *Society and economy* (2004), omskrevet i oversettelse som "Almenningenes heltesaga" i *Sosiologisk årbok* 2007.

Arbeidet med sosiologihistorien fortsatte i flere år framover. En omfangsrik tekst, *Den skjulte sosiologien*, kom som ISO-rapport i 1977. Universitetsforlagets Rune Slagstad var interessert i en bearbeiding for bokutgivelse, men da jeg fant arbeidet med det som ble *Other-Wise* (1997, jfr. under) mer spennende ble det istedet Lars Mjøset som ga ut *Kontroverser i norsk sosiologi* i 1991, senere fulgt opp av Fredrik Thue, begge bare for etterkrigstida.

I 1977 kom også "Social change and social science in Norway" i *Current sociology*, spesialnummer om skandinavisk sosiologi hvor jeg

behandlet norsk sosiologi, og Erik Allardt, Kirsten Rudfeld og Gunnar Boalt finsk, dansk og svensk.

Allardt møtte jeg siden in person som veileder for ”Prinsipp Bartók. Etnisk gjenoppblomstring i Vest-Europa” (1981), en uavhengig oppfølging av *Den samiske nasjon*.

Feltarbeid i ’Afjord’ på Finnmarkskysten 1964 og 67 ga grunnlag for artikkelen ”Afjord: Sosialismen i en fjord”, trykt i *Tidsskrift for samfunnsforskning* 1972, revidert engelsk utgave som ISO-rapport fra 1975, begge bidrag innen ’Brox-nettverket’, nå også utvidet til ’marginal regions’-forskernettverk i Storbritannia (trykt også i en rapport fra Aberdeen university, v/prof. Peter Sadler).

Arbeidet ble senere sterkt utvidet og videreført i ISO-rapporten *Fiskarsamvirket i Finnmark* (266 s., 1980), med støtte fra NAVF/NFFR, i kontakt med kolleger som Jens Revold (idag statssekr.), Svein Jentoft og andre forskere omkr. produksjons- og forbrukssamvirke.

I samme sammenheng var jeg omkr. 1980 i noen år aktiv i det danske MAREV-nettverket basert på Handelshøjskolen i København, forskningsnettverk om arbeiderstyrte bedrifter o.l., mange kjente nordiske navn, og mange internasjonale som Jaroslav Vanek, Derek Jones, Joyce Rotschild-Witt, Howard Newby, John Friedman, Kaj Ilmonen, i Norge bl.a. Reidar Almås, Per Ove Røkholt, Inge Thomesen.

Et større boligforskningsprosjekt med bred studentdeltakelse 1972-4 ble rapportert i hovedoppgaver (magister, cand.sociol.), men ga også grunnlag for ISO-rapporten *Boligproblemet* (m/Bjørn Wold, 1977), etterhvert til varig interesse for bysosiologiske problemstillinger. Aktiv i den internasjonale sosiologforeningens (ISA) research comittee RC-21, Urban and regional development siden 1982, kontakt med bl.a. Peter Saunders, Mark Gottdiener, Rob Shields, Jens Tonboe og John Urry. Dette er fortsatt verdens sentrale nettverk for bysosiologisk forskning. Min artikkel ”Visible cities”, trykt i SHPR 1986 er en tidlig sammenfatning.

Jeg har vært aktiv i WCTR, World conference of transport research fra 1992, sammen med norske kolleger bl.a. fra TØI, jfr. ”La loi du plus gros/By superior bulk” (engelsk tekst), trykt 1997. Aktiv også i UITP, Union internationale de transports publics, med kolleger bl.a. fra Oslo sporveier.

Aktiv også i STS/ANT-nett med Bruno Latour, Michel Callon, Wibe Bijker, særlig via prof. Knut Holtan Sørensen, NTNU, med kolleger også fra

TIK, jfr. artikkelen "STS Car use research: Too much of a success story?", i SÅ 1998.1.

God kontakt gjennom mange år med prof. John Urry, Lancaster og flere tilknyttet hans CeMoRe-centre, Centre for mobility research, jfr. min artikkel "Exorbitant mobilities?" i SÅ 2006.1, invitert innlegg på NTNUs store Globalization conference, Aug. 2005, med prof Karl Georg Høyer, HiO og PhD Erling Holden.

"Das Ende der Gemeinschaft?", innlegg på 100-årskonferansen for Tönnies berømte bok i Kiel 1987, trykt i Schlüter & Clausen: *Renaissance der Gemeinschaft?*, Berlin, Duncker & Humblot 1990. Ført videre med "Renessanse for Gemeinschaft" i Tfs 1991, bygd på doktoropposisjon til PM Schiefloe, NTNU.

Invitert innlegg 1991, "The family, or doing things with homes" (upubl.) på seminar i Umeå, vert Ronny Ambjörnsson (seinere kjent for *Klassresan*), andre deltakere bl.a. Orvar Löfgren og Rosalind Williams, MIT.

En av ytterst få norske medlemmer i AISLF, Association internationale de sociologues de langue française, siden 1988.

Invitert innlegg til konferansen *Cities in transformation*, Stockholm 1995, innleggene publisert in 1997, med bl.a. Préteceille, Pickvance, Fainstain, Molotch, Zukin, og nordiske Bengs, Østerberg, Simonsen, Franzén, Tonboe.

Medlem av det svenske forskningsrådet FORMAS gruppe for stadsplanering 2006, evaluering av over 60 søknader om støtte til doktor- og postdoktor-prosjekter.

Invitert innlegg i *Acta sociologica* 2006, artikkel om Østerberg som ledd i en serie omtaler av nordiske pionerer i sosiologien, ansv. red. Margareta Bertilsson, Københavns universitet.

Peter Saunders var hovedinspirator for en retning som så by- og boligsosiologi som i hovedsak *konsumsosiologi*, den gang en ny retning. Med støtte fra NAVF og med meg som faglig ansvarlig arrangerte vi så *The first international conference of the sociology of consumption*, i Oslo januar 1988, med antologien *The sociology of consumption* (1987, redigert og med to bidrag av meg selv) som et utgangspunkt. Konferansen ga støtet til to serier av forskningskonferanser, en tverrfaglig der Daniel Miller, Russ Belk, Colin Campbell, Ray Pahl er sentrale navn, i Norge Bjarne Rogan o.fl., den

andre serien i regi av den europeiske sosiologforeningen (ESA), navn som Pekka Sulkunen og Eivind Stø. Som en av ytterst få kolleger fulgte jeg begge serier som deltaker, alle møter tom. Wien 2003. Den andre serien holdt sin hittil siste konferanse i Helsinki 27.-30. august 2008, hvor jeg var invitert som hovedinnleder (åpningspaper) med artikkelen ”Time and space in everyday life”, under publisering i *Sosiologisk årbok* 1.2.2009. Innlederrollen var en påskjønnelse av min innsats for konsumsosiologien, med applaus, både før og etter innlegget.

Interessen for organisasjonsteori og økonomisk sosiologi ble stimulert pånytt av Hernes&Olsens maktutredning 1972-82. Min bok *Exorbitant exchange*, solid men lite kjent, kom i 1987; en empirisk tilbakevisning av byttemodellen som Hernes inspirert av James Coleman bygde på. Den nevnte *Society and economy* (2004) er en utviding og videreføring av samme tema, en empirisk tilbakevisning av sentrale spillteoretiske modeller som ’Fangens dilemma’ og ’Almenningenes tragedie”, jfr. om Melbuseminaret 2007 over. Prof. Martin Shubik, Yale, bidro med faglig veiledning pr. brev og mailer.

Fra 1984 oppsto *urbanismeseminaret* ved UiO. Initiativet var opprinnelig Ståle Sinding Larsens og Sverre Lysgårds, men ingen av dem ble varig aktive i seminaret som gikk ukentlig i 10-15 år, seinere til dels ført videre av ”Osloforskningen”, idag ledet av Lise Kjølrsrød. Fra starten var det Tor Fredrik Rasmussen, Dag Østerberg og meg selv som var ledende, med bidrag også fra statsvitere (f.eks. Tore Hansen), historikere (Jan Eivind Myhre, Edgeir Benum, Knut Kjeldstadli, forfattere av Oslo byhistorie, fem bind tom. 1994), etnologer (Ingunn Grimstad Klepp, Inger Johanne Myhre), arkitekter mmfl. Østerbergs *Arkitektur og sosiologi* i Oslo (1998) hentet også mye av sin inspirasjon fra seminaret, likeledes min egen *Other-Wise. Alterity, materiality, mediation* (1997), en diskusjon av mediert materialisme, inspirert også av franske kolleger som Bourdieu, Baudrillard, Préteceille, Terrail og Deleuze. De fire første møtte jeg og Bourdieu ble en fast om ikke hyppig faglig kontakt helt til han døde i 2002. – En kort seinere oppfølging er artikkelen ”By og land i transkulturasjon”, *Sosiologisk årbok* 2005. Min artikkel ”Avløp og omløp¹, det offentlige forbrukets sosiologi” i

¹ Opprinnelig ”Kloakk og trafikk”, omdøpt som konferansebidrag med bred offisiell deltakelse.

antologien *Leve kommunen?! i anl. 150årsjubileet for formannskapslovene i 1987* ble også til i forb. med urbanismeseminaret.

Ut fra samme miljø sprang prosjektet *Transport i hverdagslivet 1991-97*, hvor doktorstudent, seinere dr.philos. Olav Mjaatvedt og jeg samarbeidet. Prosjektet var en del av NFRs (den gang NORAS') program *For kollektivtrafikk*. Mjaatvedts avhandling ble trykt og godkjent i 1999, selv skrev jeg *Can we support ourselves by driving to each other?*, ISO-rapport 1994, en tekst som fortsatt brukes i undervisning og siteres med respekt av kolleger i transport- og miljøfag. Budsjettet på vel en million holdt til lønn for Mjaatvedt i 3-4 år, med nye bidrag strukket til seks. Arbeid i samme ånd som Dennis & Urrys helt ferske *After the car*, 2009.

Et viktig nettverksbyggende og forskningsfremmende tiltak er *Sosiologisk årbok (SÅ)* som kom med første bind i 1985, med Østerberg og meg selv som redaktører. Med støtte fra NFR feiret vi vår 20. årgang høsten 2007, med en større nordisk konferanse om kritisk samfunnsforskning, nå rapportert med innlegg og debatter i *SÅ* 1.2008. En oppfølgerkonferanse under dansk vertskap er under planlegging. – Østerberg gikk tidlig over til redaksjonsrådet mens jeg fortsatte som ansvarlig redaktør i 16 av de 20 årene, og fortsatt. Bourdieu som lot oss oversette og trykke flere av hans kortere tekster helt siden 1988 satt også i redaksjonsrådet det siste året han levde. Fom. 2004 gis vi ut av Novus forlag AS, og fra samme år som 'tidsskrift med referee'. Fom. 1996 er vi organisatorisk uavhengige, men økonomisk støttet av Inst. for sosiologi og samfunnsgeografi (m.fl.), fra 2009 også av NFR. Vi har publisert kjente og mindre kjente norske og utenlandske kolleger hele veien, og bidratt til å gjøre mange yngre kolleger mer kjente. For detaljer se vårt nye nettsted www.sosiologiskaarbok.no.

Noen år tidlig på 1990-tallet deltok jeg i en del internasjonale seminarer i semiotikk, nordiske arrangører, engelsk fagspråk og bred internasjonal deltakelse, navn som Jean Umiker-Sebeok, i Norden Henrik Reeh, Göran Sonesson o.fl. Dette resulterte bl.a. i artikkelen "Manende retorikk: Utkast til pornografiens semiotikk og sosiologi", i *SÅ* 2004.2.

De siste fem års tid har interessen for det sosiomaterielle vendt seg i retning av fenomenologi, inspirert bl.a. av Østerbergs Oslo-bok (se foran). Den lovende unge danske Husserl-kjenneren Dan Zahavi har bidratt med gode råd; Husserls tekster er et meget omfangsrikt, enda ikke ferdig trykt livsverk.

Howard Becker møtte jeg først på ESA-konferanse i Murcia 2005. Det viste seg at vi har felles interesser mht. grensefelter mellom sosiologi, litteratur (Perec, Calvino) og musikk (vi har begge bakgrunn som jazzmusikere, han fortsatt aktiv, jeg i passivitet²). Kontakten ble styrket da Becker kom til Oslo som Aubert-foreleser året etter, og har siden fortsatt via mail. Både ”Retrospect... (2006) og ”We’re leaving ... (2009) er inspirert av hans arbeider. Han er over 80 år, men meget åndsfrisk, vital og generøs med sin tid; han møtte på min oppfordring uten å nøle en doktorstipendiat jeg veileder på feltarbeid i San Fransisco: ”I learn so much from such contacts”. Hun møter ham igjen s.st. juni 2009.

Jeg tillater meg å mene at dette i sum vitner om en ikke ubetydelig *standing*, status eller profesjonell tillit fra kolleger både i Norden og i andre land, noe som kanskje ikke er så lett å innse for Oslo-kollegene siden jeg ikke har vært noen aktiv nettverksbygger i forholdet til dem. Mine nettverk går langt utover Oslos og Norges grenser. En anonym konsulent for NFR kaller meg således ”välmeriterad senior forskare” i anledning vår søknad om trykningsstøtte til Sosiologisk årbok, innvilget for første gang for 2009.

Andre faglige kvalifikasjoner

Vurderingsarbeid: Fra midten av 1980tallet har jeg vurdert et titall tilsetninger og opprykk til *professorater* ved NTNU, Tromsø, Lillehammer, i Sverige Lund (Bertilsson, Sellerberg), Uppsala (Franzén), i Danmark København (Bech) ved siden av Oslo. Vurdering av mange flere tilsetninger i *begynner- og mellomstillinger*, hovedsakelig ved norske universiteter fom. 1972.

Vurdert 13 *doktoravhandlinger*, to underkjent, som opponert for fem av de øvrige, som komitéadministrator for seks, den siste ved UiO mai 2008, to ved NTNU, to i Tromsø, resten ved UiO. Vurdering av *doktorstipendsøknader*, se under FORMAS foran, og CEPIN nedenfor.

Virket som referee/konsulent for alle Norges sosiologiske fagtidsskrifter (unntatt *SÅ* hvor jeg som redaktør er ugild), dessuten for danske *Distinktion*, *Journal of consumer culture*, *Body and society* m.fl.

² Jeg ble nylig kontaktet av Bjørn Stendahl som skriver på en større norsk jazzhistorie; han hadde kommet over en referanse til ’Per Otnes jazzband’ i Trondheim 1962.

Bokreferee bl.a. for SAGE, sist i aug. 2008. Medlem International advisory board for British sociological assoc. (BSA)'s *Sociology* 2002-07.

Pedagogiske kvalifikasjoner: Jeg har hatt undervisning ved ISS/ISO siden jeg begynte som studentassistent i 1966, kurs på alle nivå hvor instituttet har (hatt) undervisningstilbud. Gjesteforeleser bl.a. i Umeå (to ganger), i Aberdeen, København, Habana, Roma (jfr. foran) m.fl.

Vurdert over 300 *hovedoppgaver* (magister, master, cand.sociol., cand. polit.) ved alle de fire eldste norske universiteter, anslagsvis halvparten av dem som veileder, sist nå i juni. Det vil si et gjennomsnitt på 3-4 oppgaver pr. semester.

Veiledet tre *doktorander*, en gjennomført, en frafallen (sykdom) og en fortsatt i prosessen (jfr. om Becker over).

I årene 1980-87 deltok jeg som ISO styremedlem (jfr. om administrasjon under) aktivt i utviklingen av kurs, studieplaner og pensa på alle nivåer, doktorgrad unntatt; dette var lenge før vi fikk formelle kurs utviklet for doktorander.

Tromsøprosjektet CEPIN (Citizenship, Encounters, Place Enactment) er fra 2005-6 en doktorskole i Tromsø, ledet av Einar Niemi, Willy Guneriussen og Nils Aarsæter, innsiktet mot Barents-samarbeidet. Jeg satt i den nasjonale vurderingskomitéen og oppnådde at skolen fikk støtte, i konkurranse bl.a. med tunge naturvitenskaper (marinbiologi, medisin). Seinere har jeg vært med på å bedømme i alt 39 søkere til doktorstipend i to omganger. Deretter har jeg flere ganger fungert som sensor for CEPIN-doktorstudentenes obligatoriske oppgaver, sist våren 2008.

Utadrettet virksomhet, formidling mv.: Jeg har oversatt faglige bidrag fra fransk, spansk, tysk og engelsk hovedsakelig til *SÅ*, er medlem av NFF fra 1990 og av NFFO, fagforfatter og oversetterforeningen siden 2000.

Det vil føre for langt å liste opp alle mine debattbidrag til fag- og almene media, vesentlig trykte, men radio og TV har forekommet. Mine bidrag listet i FRIDA gir et inntrykk, også av mine ganske omfattende aktiviteter som fagbok-anmelder. Fortsatt bra omfang på fagbaserte debattinnlegg.

Ledelse og administrasjon: Medlem av ISOs styre som nevnt over, som hhv. forsknings- og undervisningsansvarlig. – Utenfor høyere utdanning var jeg i seks år, 1989-95 medlem av bydelsutvalget (for SV) i bydel Nordstrand, de fire siste år som nestleder. Bydelen hadde 16000 innbyggere og et årsbudsjett den gang på ca. 130 mill. Erfaringen som leder av SÅs redaksjon i 16 år må vel også telle med her.

Siste revisjon 11.6.2009